

Små och växande företag i en globaliserad värld

Förväntningar om brexit, effekten av en
försvagad krona samt handelspolitisk oro

November 2018

företagarna

Företagarna är Sveriges största organisation för företagare. Vi driver opinion för att förbättra företagarklimatet och göra det enklare att starta, driva, utveckla och äga företag. Företagarna är medlemsägda, medlemsstyrda och partipolitiskt obundna. Varje vecka söker tusentals företagare upp oss för juridisk rådgivning, anpassade förmåner, event och möten. Vi företräder ca 70 000 företagare, vilket ger oss en stor möjlighet att påverka och driva opinion för ett bättre företagarklimat. Våra medlemmar gör oss till en stark och trovärdig röst i maktens korridorer.

www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

Innehåll

Förord.....	4
Sammanfattning.....	6
Internationalisering avgörande för tillväxt och växande företag.....	8
Företagens förväntade konsekvenser till följd av brexit	10
Hur den svaga kronan påverkar företagen.....	19
Förbättrade handelsvillkor önskas med USA och småföretagens närmarknad.....	25
Slutsatser och policydiskussion.....	27

Förord

Sveriges välstånd är beroende av våra svenska företags deltagande i export och import genom de internationella marknaderna. Den samlade varu- och tjänsteexporten motsvarar nästan hälften av Sveriges BNP. Samtidigt finns en stor outnyttjad exportpotential i de mindre och växande företagen.

För att belysa hur svenska företag kan komma att påverkas av brexit, den svaga svenska valutan och hoten om höjda tullar och handelskrig har Företagarna genomfört en undersökning bland drygt 1 000 företag. I den här rapporten redovisar vi hur de svenska företagen – särskilt de små och växande företagen – tror att den handelspolitiska oron kommer att påverka deras företag.

Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen, brexit, är en av de största utmaningarna som i skrivande stund påverkat den inre marknadens funktion och utveckling. Förhandlingarna pågår och utträdet slutliga villkor är än så länge oklara.

En annan internationell utveckling som har pågått i flera år är att den svenska kronan har försvagats relativt mycket jämfört med både euron och dollarn. Vissa företag gynnas av denna utveckling, andra drabbas hårt av det medan andra företag inte påverkas alls. Företagarna har analyserat hur olika företag påverkas av kronkursens utveckling.

Den tredje stora faktorn som kan påverka företagen som deltar i internationell handel är höjda handelstariffer mellan olika länder som nyligen har införts och vilket kan sluta i ett handelskrig med stora dämpande effekter på världshandel och välfärden. Företagarna värnar den fria marknaden och tror på öppenhet och frihandel som vägen till välstånd. Vi har frågat företagen vilket icke-EU-land de anser att det är extra viktigt att få bättre handelsvillkor med.

Det som vanligtvis brukar refereras till som exportfrågor handlar också i stor utsträckning om internationalisering/handel snarare än enbart export. Importens betydelse för svensk tillväxt och konkurrenskraft behöver därför framhållas. Sveriges välstånd bygger i mycket hög grad på internationell handel, varför det är viktigt med goda förutsättningar för både export och import.

Företagarna vill ge våra medlemmar bästa möjliga stöd i en globaliserad värld. I policyarbetet kring internationell handel fokuserar vi bland annat på export- och importaffärer, verksamheter utomlands, erfarenheter från andra länder och språkliga eller kulturella kunskaper utöver svenska. Företagarna är en aktiv samarbetspartner för de offentligfinansierade och de privata aktörerna inom exportfrämjandet och inom ramen för exportstrategin.

Stockholm november 2018

Daniel Wiberg,
chefsekonom Företagarna

René Bongard,
statistiker Företagarna

Sammanfattning

- Storbritannien är en av Sveriges viktigaste handelspartner. Omkring 15 procent av företagen i Sverige handlar med Storbritannien och landet står för drygt 7 procent av Sveriges import och export. Den totala importen har ett värde på 139 miljarder kronor och exportvärdet ligger på 140 miljarder kronor.
- Var sjunde svenskt företag förväntar sig en negativ påverkan till följd av brexit. Det handlar om tiotusentals svenska företag. Bland företagen som handlar direkt med Storbritannien räknar drygt en tredjedel med en negativ påverkan på företaget. Även bland företag som deltar i internationell handel generellt förväntar sig hela 27 procent en negativ påverkan till följd av brexit.
- Nästan hälften av företagen (44 procent) befarar att en försvårad momshantering blir ett problem som brexit medför. Tullar på handel med Storbritannien förväntas också få en stor negativ effekt (43 procent av företagen förväntar sig det). Även ökade svårigheter kring vilka regler som gäller för att sälja eller köpa en vara eller tjänst i Storbritannien nämns av många företag som en befarad negativ effekt. En fjärdedel av företagen tror dessutom att de kommer att påverkas negativt av mindre efterfrågan från den brittiska marknaden.
- 28 procent av företagen anger att den relativt svaga kronan påverkar företaget negativt. 7 procent svarar att det är positivt för företaget. Drygt hälften svarar att de inte påverkas av den relativt svaga kronan.
- Drygt hälften av företagen som deltar i internationell handel anger att den svaga kronan har negativ påverkan och hela sju av tio importerande företag (71 procent av företagen som bara importerar) upplever en negativ påverkan från den svaga kronan. Bland exporterande företag (bara export, ingen import) upplever drygt en av fem den svaga kronan som negativ och en av fyra anser det som positivt.
- På frågan om vilka länder utanför EU som Sverige bör stärka sina handelsrelationer anser flest företagare att det är viktigt att få bättre handelsvillkor med USA. Norge följer på plats två, följt av Kina och Indien. Det ger en god bild av vilka marknader som svenska småföretag prioriterar i steget ut på den internationella marknaden.

Om undersökningen

Enkäten skickades juni 2018 till 3 344 företagare i Företagarnas Panel. Resultatet i undersökningen baseras på 1 087 svar (33 procent svarsfrekvens). Urvalet korrigeras så att det liknar den nationella företagarstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik på antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlek (antal anställda), kön, ålder och bransch.

Internationalisering avgörande för tillväxt och växande företag

Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet 2017* visar att små och medelstora företag som är internationella har högre tillväxtvilja, starkare framtidstro, är mer innovativa och digitaliserade än andra företag. Svenska småföretag ingår dessutom i allt större utsträckning i globala värdekedjor, exempelvis genom att en produkts olika insatsvaror produceras i olika länder. För Sveriges del innebär det att svenska företag måste både kunna exportera och importera i högre grad för att stärka sin konkurrenskraft. Närmarknader är första steget. För mindre företag är internationalisering ett stort steg och ett offentligt internationaliseringsfrämjande kan därför anses motiverat för att få fler att våga denna satsning.

Bland de vanligaste problemen för småföretag som gör affärer utanför Sveriges gränser nämns ofta svårigheter att förstå hur regelverk i det aktuella landet fungerar, tullhantering och att hitta en lämplig samarbetspartner.¹

Idag går omkring 70 procent av Sveriges export till EU:s inre marknad. Av importen är det ännu mer, cirka 79 procent vilket visar vilken nära och naturlig hemmamarknad EU har blivit. Att 30 procent av Sveriges export idag går utanför EU vittnar emellertid om vilken potential som våra svenska företag har, i synnerhet när 90 procent av världens tillväxt förväntas utanför Europa de närmaste åren.

Värdefulla insatser har de senaste åren gjorts av Riksrevisionen och Tillväxtanalys för att mäta effektiviteten i det svenska handels- och exportfrämjandet. Det är viktigt att detta arbete fortsätter så att man förbättrar effektiviteten och leveransen mot statens men också näringslivets bredare målsättning att främja vår internationella konkurrenskraft.

Handels- och exportfrämjandet kan nå ännu längre genom att inkludera och öppna upp för mer konkret samarbete med privata aktörer. Om främjandeinsatserna i högre grad inkluderar privata kompletterande aktörer kan dessa också bidra mer till de statliga satsningarnas framgång.

---

¹ Se även Tillväxtverkets rapport *Nya trender inom export och import* (Rapport 0261, 2018). Rapporten baseras på resultat från undersökningen *Företagens villkor och verklighet 2017*.

Brexit

Storbritannien lämnar EU den 29 mars 2019. EU och Storbritanniens försöker därför enas om förutsättningarna för utträdet och den framtida relationen. Det rör sig om såväl villkoren för utträdet som för vilken framtida relation EU och Storbritannien ska ha till varandra.

Vilka knäckfrågor måste lösas?

1. Vilka rättigheter ska EU-medborgare ha i Storbritannien och vilka rättigheter ska brittiska medborgare ha i EU-länder efter brexit?
2. Hur ska man reglera det brittiska EU-utträdet ekonomiskt?
3. Hur öppen ska landgränsen mellan EU-landet Irland och brittiska Nordirland vara?
4. Vad ska EU och Storbritannien ha för ekonomiska och politiska relationer efter brexit?

Möjliga scenarion:

- 1) Handelsavtal med fortsatt tillträde till EU:s inre marknad.
- 2) Handelsavtal med begränsad tillgång till EU:s inre marknad
- 3) Handelsavtal grundat på medlemskapet i Världshandelsorganisationen WTO

Företagens förväntade konsekvenser till följd av brexit

Den 29 mars 2019 lämnar Storbritannien EU. Därefter inleds en övergångsperiod fram till årsskiftet 2020–2021 för att företag ska hinna anpassa sig till ett nytt regelverk för handeln mellan EU och Storbritannien. Utträdet ur Europeiska Unionen kommer att påverka Sveriges handelsmöjligheter med Storbritannien. Sannolikt kommer den s.k. övergångsperioden, som inleds efter utträdet, innebära små förändringar i förhållande till nuläget. Men med tiden kommer handels- och tullfrågor aktualiseras och därmed kan kostnader för företagens hantering av dessa frågor också förväntas öka på sikt.

Osäkerheten kring Storbritanniens utträde ur EU är alltså betydande. Från dag till dag har beskeden pendlat mellan positiva nyheter om att ett avtal är nära och negativa besked om att Storbritannien kommer att lämna unionen utan ett avtal. Vilket skulle få omfattande konsekvenser för såväl brittiska som svenska företag.

Beroende på nyheterna från Bryssel och London rörande framsteg eller bakslag i förhandlingarna så ser vi en påverkan redan nu. Osäkerhet kring valutans värde, handelsavtalens utformning och investeringar både i fysiska och finansiella tillgångar kommer att råda under lång tid. Följden blir att konsumtion och investeringar bromsas upp, vilket också får konsekvenser för tillväxten och sysselsättningen.

Av de tillfrågade i undersökningen deltar en tredjedel direkt i internationell handel, det vill säga att de exporterar och/eller importerar varor och/eller tjänster. Ett av fem företag exporterar och en dryg fjärdedel importerar. Resultatet bekräftar en liknande undersökning som Företagarna genomförde 2015.² Andelen importerande företag är större eftersom tröskeln för import är lägre än för export. Att köpa på den internationella marknaden är helt enkelt enklare än att sälja.

Sverige och Storbritannien har sedan lång tid tillbaka goda handels- och affärsrelationer. Av företagen i undersökningen handlar 15 procent direkt med Storbritannien. 6 procent av företagen exporterar till och hela 13 procent importerar från Storbritannien. 4 procent av företagen är så kallade "two-way traders" med Storbritannien, vilket innebär att de både exporterar och importerar direkt från Storbritannien.

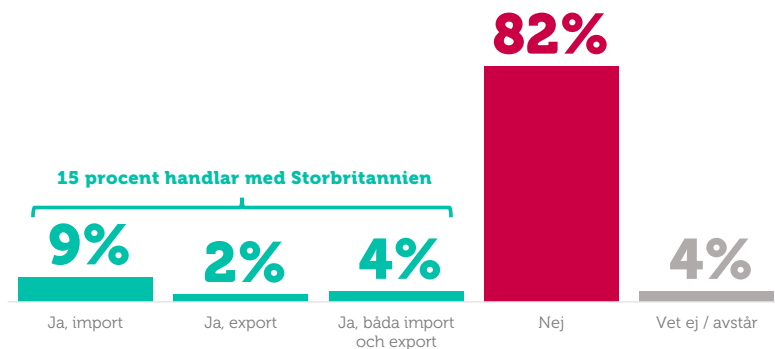
² Företagarna. 2015. Exportfrämjande och internationalisering – de mindre företagens behov och möjligheter

Företagare i Halland med företag inom tillverkningsindustri.

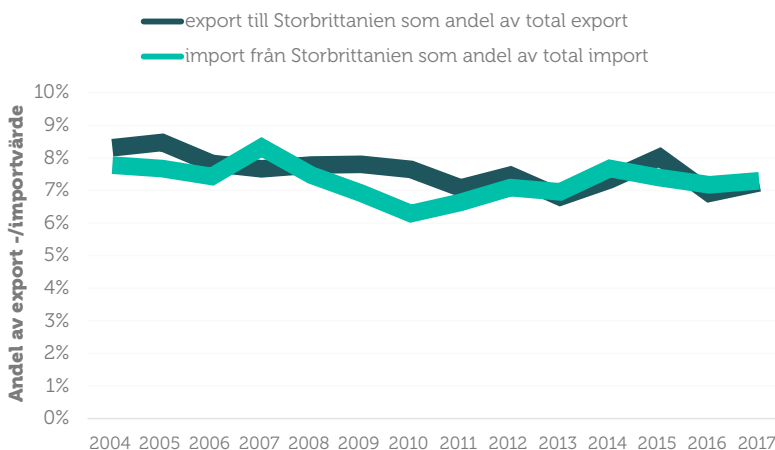
*Antagligen blir det
handelsavtal som gör att
kostnaden för kunder i
England i sista änden får
lägga på mer kostnad för
att köpa av oss, vilket då
fördyrar vår utrustning och
försvårar vår export
till England.*

Figur 1 Handlar ditt företag med Storbritannien?

Storbritannien är en av Sveriges viktigaste handelspartner och Storbritanniens andel i Sveriges import och export varierar mellan 7 och 8 procent över tid. 2017 exporterades varor från Sverige till Storbritannien med ett värde på 81 miljarder kr och tjänsteexporten ligger på 59 miljarder kr. Varuimporten från Storbritannien till Sverige var 68 miljarder kr och tjänsteimporten 71 miljarder kr.³

Figur 2 Källa SCB, *Handel med varor och tjänster, sammanställning Företagarna.*

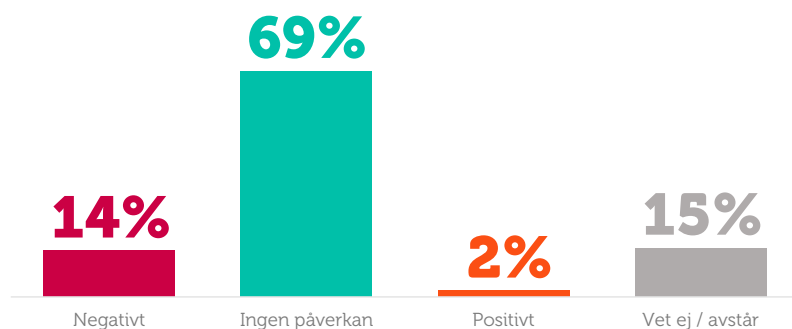

Företagare i Gävleborg som är verksam inom
reparation & installation

*Våra kunder exporterar
till Storbritannien så
brexit kommer att på sikt
inverka negativt för oss.*

Storbritanniens utträde ur EU kommer med stor sannolikhet ha effekter för många företag i Sverige. Av samtliga företag tror 14 procent att företaget kommer att påverkas negativt till följd av brexit. Majoriteten, nästan sju av tio företagare förväntar sig liten eller ingen påverkan – men det gäller främst företagen som inte är aktiva på den internationella marknaden. Endast 2 procent av samtliga företag förväntar sig en positiv påverkan av brexit.

Figur 3 Hur tror du att ditt företag kommer att påverkas av "brexit" (Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen)?

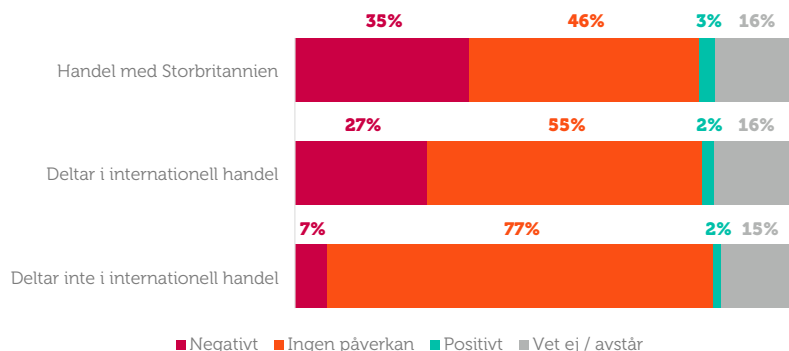
Bland företagen som deltar i internationell handel ser förväntansbilden dramatiskt annorlunda ut, hela 27 procent förväntar sig en negativ påverkan till följd av brexit. Bland företagen som handlar direkt med Storbritannien förväntar sig drygt en tredjedel att brexit kommer att påverka företaget negativt. Osäkerheten är dock betydande och ett av sex företag har svarat "vet ej / avstår" vilket kan förklaras med att förhandlingarna pågår och att villkoren för Storbritanniens utträde ur EU därmed till största del fortfarande är helt okända.

Tillverkningsföretag i Västra Götaland

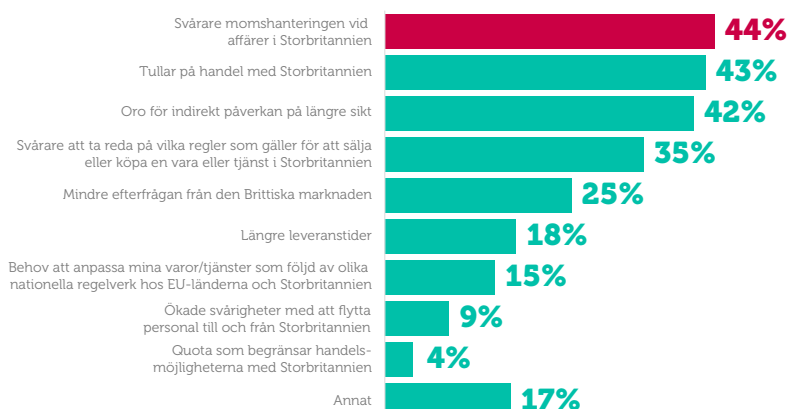
Återstår att se, vilket inte är bra. Man vill veta åt det ena eller andra hållet så att man kan planera. Osäkerheten är alltid värst.

Figur 4 Hur tror du att ditt företag kommer att påverkas av "Brexit" (Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen)?

Även om villkoren gällande brexit och den framtida relationen till Storbritannien är okända har företagen redan nu en uppfattning om vilka problem och svårigheter som kan komma att uppstå. Överlag visar förväntansbilden att företagen räknar med att både formella och informella handelshinder kommer att försvåra handelsutbytet med Storbritannien.

Figur 5 På vilka sätt tror du att ditt företag påverkas negativt av "brexit"? Population: företagare som tror att sitt företag kommer att påverkas negativt av brexit

Företagare med ett tillverkningsföretag i Kalmar län

*Vi har ett bolag i UK.
Oklart med hur förutsätt-
ningarna för import till
UK kommer se ut
framöver. Troligen
mer byråkrati.*

En försvårad momshantering förväntas av nära hälften av företagen (44 procent) vara ett av problemen som brexit medför. Regelbörda och byråkrati anses både på hemmamarknaden och i samband med internationalisering utgöra ett betydande hinder för att expandera verksamheten (se bland annat Småföretagsbarometern, 2018).⁴

Tullar på handel med Storbritannien är en annan förväntad följd av brexit som många företagare (43 procent) oroar sig för. Den inre marknaden som EU innebär har tagit bort handelstullar och det gör det enklare och billigare att delta i internationell handel. Det har lett till många nya jobb och lägre priser för konsumenterna i EU-länder. Mer specifikt så anger 35 procent av företagen att de kommer att påverkas negativt av brexit genom att det blir svårare att ta reda på vilka regler som gäller för att sälja eller köpa en vara eller tjänst i Storbritannien.

---

⁴ Företagare lägger i snitt 10 timmar i veckan på administration (Källa: Enkätundersökning Företagarna, 2017). Mycket av denna tid utgörs av administration av regler från myndigheter. Denna tid måste minskas så att företagare kan fokusera på att få företag att växa. Varje timme som en företagare lägger på pappersarbete istället för att driva sitt företag innebär uteblivna inkomster för företaget – och likaledes uteblivna skatteintäkter för det offentliga.

Många företagare förväntar sig också att brexit medför en indirekt påverkan på längre sikt, vilket innebär mindre stabilitet, mindre handel och mindre tillväxt i Europa.

En fjärdedel tror dessutom att de kommer att påverkas negativt av mindre efterfrågan från den brittiska marknaden. Storbritannien har en betydande handel med övriga EU-länder. Ungefär hälften av brittiska exporten går till övriga EU-länderna och ungefär hälften av den brittiska importen kommer från EU-länder. När Storbritannien inte längre har tillgång till EU:s inre marknad kommer det att ha stora effekter på den brittiska ekonomin med en eventuell minskning av handeln med EU, högre importpriser och lägre efterfråga. Det påverkar givetvis svenska företag som direkt eller indirekt har kunder på den brittiska marknaden.

För tjänstehandeln och personal- och kunskapsintensiva sektorer som läkemedelsindustrin är det också viktigt att notera att svårigheter rörande personrörligheten mellan Storbritannien och övriga EU kan komma att leda till ytterligare problem och utmaningar. För Sverige är det viktigt att de cirka 100 000 svenskarna och närmare 1 000 svenska företagen som finns i Storbritannien ska kunna verka och bo där på ungefär samma sätt som i dag och att handeln mellan Sverige och Storbritannien fungerar så smidigt som möjligt även efter brexit.

Företagare i Dalarna som är verksam inom data, IT
och telekommunikation

***Har ”sparkat alla SB anställda”,
flyttar till EU kontoret.***

Hur påverkas ditt företag av brexit?

Beroende på nyheterna från Bryssel och London rörande framsteg eller bakslag i förhandlingarna framkommer redan nu att företagen påverkas. Osäkerhet kring valutans värde, handelsavtalens utformning och investeringar både i fysiska och finansiella tillgångar kommer att råda under lång tid. Följden blir att konsumtion och investeringar bromsas, vilket i sin tur får konsekvenser för tillväxten och sysselsättningen. För svenska företag är de kortsiktiga effekterna ändå relativt begränsade. Ett tips är att följa utvecklingen och att diskutera med sina handelspartner i Storbritannien vad eventuella konsekvenser kan bli.

Ett annat tips är att titta på ansvariga myndigheters hemsidor och informationsmaterial. På exempelvis Kommerskollegiums hemsida, finns det råd och tips till företag som handlar med Storbritannien. Där kan företag även göra Kommerskollegiums test för brexit-påverkan. Hos myndigheten kan företagare genom att svara på frågorna skapa sig en något klarare bild om vad som är att vänta. I underlaget finns också information om vart du som företagare ska vända sig för ytterligare information.

Även Business Sweden ger konkreta tips på hur företag kan förbereda sig för eventuella konsekvenser av Brexit.

Läs mer om Företagarnas arbete med handelsfrämjande, export och internationaliseringsstöd på:

foretagarna.se/politik-paverkan/fragor-vi-driver/riks/internationalisering-och-handelsframjande

Hur den svaga kronan påverkar företagen

Kronkursen påverkas av riksbankens penningpolitik och den globala marknadens förtroende i svenska statens återbetalningsförmåga, vilket grundas i en bedömning av Sveriges nuvarande ekonomiska tillstånd och framtida tillväxtmöjligheter. Oro över kronans långsiktiga värde kan bland annat baseras på förväntningar om den svenska bostadsmarknaden som har en begränsad rörlighet pga hyresregler och skatter (flyttskatten), samtidigt som hushållens skuldsättning är rekordhög. Höga skatter för konsumenter och företag kan också förväntas bromsa ekonomisk tillväxt, vilket i slutänden försvagar valutan. Även de politiska förhållandena i landet spelar en roll, och dessa är allt annat än stabila i Sverige den senaste tiden. Den svenska valutan liksom de svenska företagen skulle gynnas av en mer stabil och långsiktig näringspolitik.

För att nå en konsumentprisinflation på 2,0 procent har riksbanken de senaste åren fört en väldigt expansiv penningpolitik – en lång period med låg (och även negativ) ränta och stora köp av obligationer - vilket har bidragit till en svagare krona. Riksbanken är delvis tvungen att följa EU:s penningpolitik för att begränsa stora skillnader i växelkursen. Den europeiska centrala banken (ECB) har också haft en expansiv penningpolitik, men ändå tappar svenska kronan värde gentemot euron. Det kan innebära att marknaden förväntar en försämrad ekonomisk tillväxt i Sverige.

Den som importerade varor från USA i början av 2014 betalade 6,5 kronor för en dollar – idag kostar samma dollar 9,1 kronor. Den svenska valutan har sedan januari 2014 tappat hela 40 procent mot dollarn och närmare 20 procent mot euron. Liksom brexit får betydande valutakursrörelsen mer eller mindre förväntade effekter på företagen och deras expansionsmöjligheter.

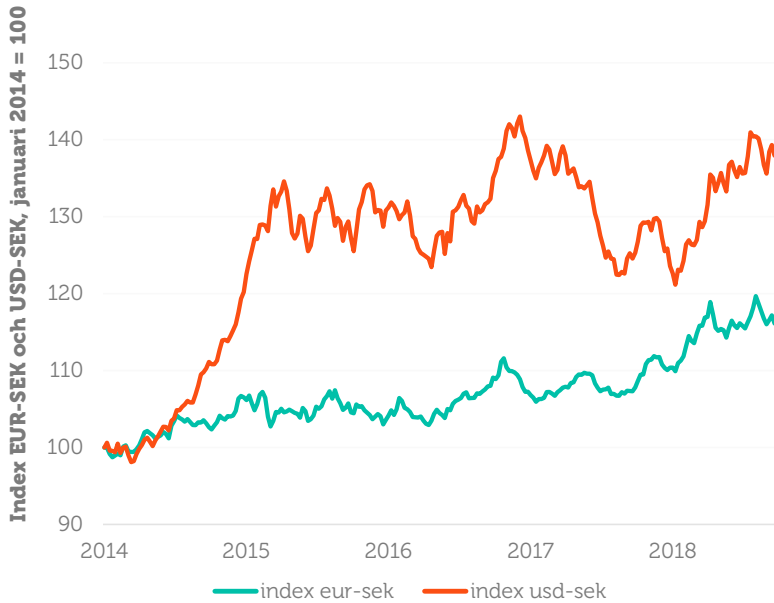

Företagare som är verksam inom branschen
företagstjänster i Skåne

*Vi importerar mycket av de varor vi
säljer från USA, Tyskland, Danmark,
England m.fl. och mycket av
faktureringen från våra
leverantörer blir då i
USD eller EURO, vilket
fördyrar våra inköp mer
än vad vi kan höja priserna
till våra kunder. Detta
försämrar vår lönsamhet.
Vår exportförsäljning i dessa
valutor är inte så stor andel av
den totala försäljningen att det på
långa vägar kan kompensera.*

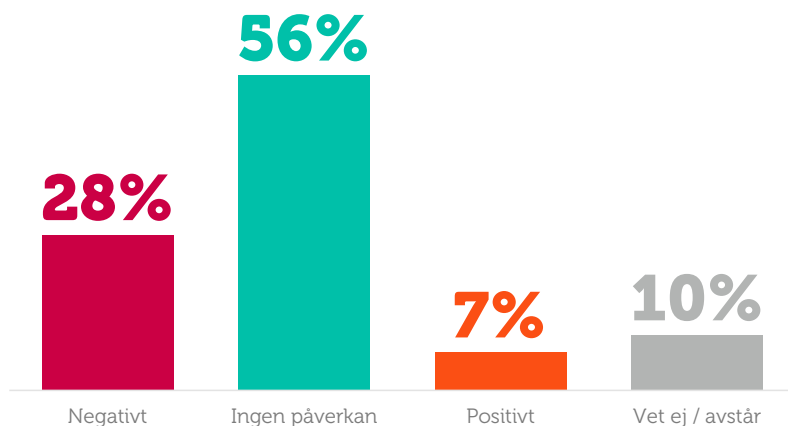
Figur 6 Valutakurshistorisk svenska kronor i förhållande till US-dollar och Euro. Källa: Sveriges Riksbank

Hur valutan påverkar företag beror till stor del på vilka sektorer som företagen är verksamma i. Importerande företag påverkas ofta negativt av en låg valuta, vilket gör internationella inköp och import dyrare, medan exporterande företag gynnas av en låg valuta.

Mindre företag har också ofta mer begränsade möjligheter att valutasäkra mot oförutsedda valutakursrörelser. På frågan hur den svaga svenska kronan har påverkat företagen svarar därför 28 procent av företagen att den relativt svaga kronan påverkar företaget negativt. 7 procent svarar att det är positivt för företaget och drygt hälften påverkas inte av den relativt svaga kronan.

Figur 7 Hur påverkas ditt företag av den relativt svaga svenska kronan (gentemot andra valuta såsom euro och dollar)?

Drygt hälften av företagen som deltar i internationell handel anger att den svaga kronan har negativ påverkan och hela sju av tio importerande företag (71 procent av företagen som bara importerar) upplever en negativ påverkan från den svaga kronan.

Bland exporterande företag (bara export, ingen import) upplever drygt en av fem den svaga kronan som negativt och en av fyra anser det som positivt. Det är alltså inte en entydigt positiv bild bland exportföretagen heller.

Företagare inom detaljhandel i Västra Götaland

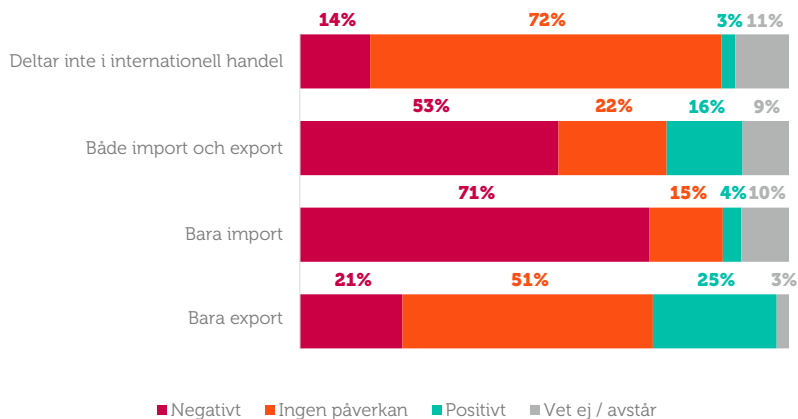
Vår största leverantör är baserad i UK och handel med dem svarar för 80% av vår omsättning. Därför är en svag krona väldigt negativt för vår lönsamhet.

Företagare inom teknisk konsultverksamhet i Jönköpings län
SEK fallet innebär att vi alla blir fattigare. Valutaförändringarna innebär svårigheter att rätt beräkna kostnaderna. Detta ökar affärsrisken.

Figur 8 Hur påverkas ditt företag av den relativt svaga svenska kronan (gentemot andra valuta såsom euro och dollar)?

Den svaga kronan har alltså främst en negativ påverkan på importerande företag och en relativt positiv påverkan på exporterande bolag. Generellt sett har den svaga kronan negativ påverkan på en större andel av Sveriges småföretag eftersom import är vanligare bland småföretagen än export. Andelen importerande företag har också ökat under senare år.⁵ Indirekt exporterar många småföretag dock genom handel med större svenska bolag som i sin tur exporterar. Sammantaget står småföretagen indirekt för mer än hälften av förädlingsvärdet i exporten som leverantörer till stora exporterande företag, enligt en undersökning från OECD.⁶

⁵ Nya trender inom export och import, Rapport 0261, Tillväxtverket.

⁶ Statistics Denmark & OECD (2017). *Nordic Countries in Global Value Chains*

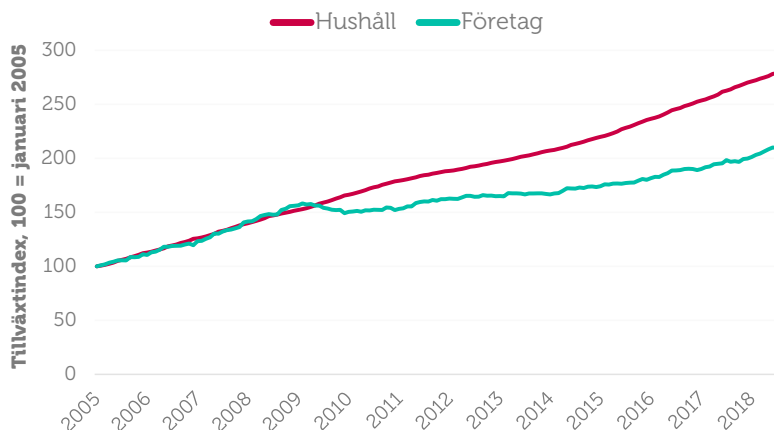

Företagare inom partihandel i Stockholms län

Köper i euro och säljer i SEK. Do I need to say more?

Den expansiva penningpolitiken har som mål att stimulera investeringar och konsumtion som på sin tur leder till ekonomisk tillväxt. Finansmarknadsstatistik från SCB visar att framförallt utlåningen till hushåll har ökat - inte till företag.⁷ Denna trend började redan 2009 och har fortsatt under riksbankens expansiva penningpolitik. Amorteringskrav och andra åtgärder har under 2017 och 2018 vidare begränsad rörligheten på bostadsmarknaden och därmed bidragit till en ökad osäkerhet gällande prisläget framöver. Sjunkande bostadspriser i samband med höga skulder hos hushållen riskerar att minska köpkraften och därmed kan investeringsviljan komma att sjunka i takt med att konjunkturläget förändras.

Figur 9 Tillväxtindex, MFI:s utlåning till hushåll och icke-finansiella företag.⁸

- ⁷ För fördjupad diskussion kring de svenska småföretagens finansieringssituation, se Företagarnas finansieringsrapport, [Finansiering för tillväxt och jobb \(2018\)](#)
- ⁸ Källa: Finansmarknadsstatistik, producerad av SCB på uppdrag av Sveriges Riksbank (Basperiod januari 2005, justerat för omklassificering samt köpta och sålda lån. Monetära finansinstitut (MFI) delas upp på banker, bostadsinstitut, finansbolag och övriga MFI)

Förbättrade handelsvillkor önskas med USA och småföretagens närmaknad

Den samlade varu- och tjänsteexporten motsvarar omkring hälften av Sveriges BNP. En stor outnyttjad exportpotential finns i de mindre och växande företagen. Traditionellt är exporten störst inom verkstadsindustrin, men andelen tjänsteföretag som exporterar ökar. Småföretagsbarometern 2018 visar dessutom att företag som handlar internationellt upplever en starkare konjunktur och har högre förväntningar på utvecklingen framöver.

I en internationellt sammanflätad ekonomi specialiserar sig företag och blir länkar i globala värdekedjor. Produktionssystem delas upp, därför består en stor del av produktionen och exporten av importerade varor och tjänster. En tredjedel av jobben i privat sektor ingår i dag i dessa globala värdekedjor. En majoritet av jobben finns i små och medelstora företag. Det är dessa företag som i dag står för nettotillväxten av nya jobb i svensk ekonomin. Bland småföretagen, med 10–49 anställda, exporterar 30 procent och för medelstora företag, med 50–250 anställda, exporterar 45 procent. Dessa andelar har i stort sett varit oförändrade under 2000-talet. Därför behöver små och medelstora företagen öka sin globala närvaro. För att växa måste de gå på export.

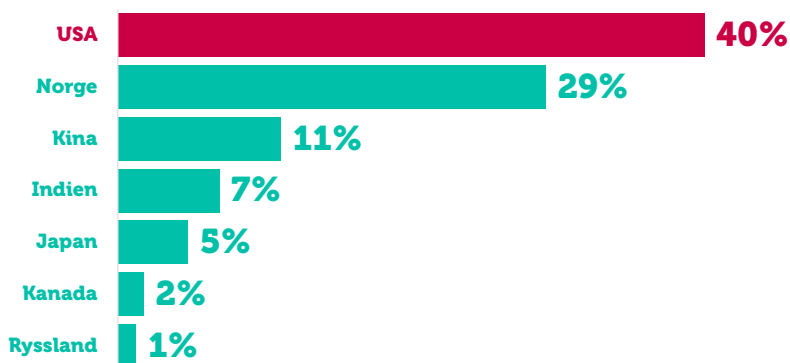
Men steget ut på exportmarknader kräver finansiering och riskhantering. Av den anledningen anser Företagarna att offentliga aktörer och privata aktörerna, genom ett effektivt handelsfrämjande, kan stärka företagens möjlighet att exportera och nå ut till nya marknader med sina innovationer.

Idag går 70 procent av Sveriges export till EU:s inre marknad. Av importen är det ännu mer: 79 procent, vilket visar vilken nära och naturlig hemmamarknad EU har blivit. Att 30 procent av Sveriges export idag går utanför EU vittnar emellertid om vilken potential som våra svenska företag har, i synnerhet när 90 procent av världens tillväxt kan förväntas ske utanför Europa de närmaste åren.

Trots Sveriges starka förutsättningar står vi inför en rad utmaningar. Svenska företag verkar i hård konkurrens med företag i länder som Kina och USA som utbildar fler och investerar mer än Sverige. Arbetstillfällena i Sverige och svenska företag riskerar att bli utslagna av global konkurrens och teknikutveckling. Vi ser också en stigande protektionism och allt fler som kräver att de dörrar som vi under decennier har kämpat för att öppna nu ska stängas för både människor och handel med omvärlden.

På frågan om vilka länder - utanför EU - som småföretagen önskar bättre handelsvillkor med svarar företagen framförallt USA och Norge, men även Kina, Indien och Japan nämns.

Figur 10 Finns det något land utanför EU som du anser det är extra viktigt att få bättre handelsvillkor med? Population: företag som deltar i internationell handel

Huvuddelen av den svenska handeln sker med närområdet. Framförallt går den svenska handeln till Norge och Tyskland. Svenska företag exporterar mer till Norge än till Kina, Ryssland, Brasilien och Indien tillsammans. Ändå är Norge ett av de länder som företag ofta nämner som problematiskt att handla med. Kanske beror det på att många företag exporterar till Norge och att det därför finns mycket erfarenhet och en medvetenhet om svårigheterna. En annan förklaring är att förväntningarna är att det ska vara lika lätt som inom Sverige, eller åtminstone inte svårare än till andra EU-länder. Klart är att minskade handelshinder till närmarknaden Norge är något som Sverige och EU bör prioritera.

Slutsatser och policydiskussion

Om Sverige ska fortsätta vara ett av världens mest konkurrenskraftigaste länder, då krävs att exportbasen breddas och att deltagandet i internationell handel ökar, det vill säga att få fler företag att exportera och att exportera till fler marknader.

Storbritannien är en av Sveriges viktigaste handelspartner och vart sjunde svenskt företag förväntar sig en negativ påverkan till följd av brexit. Bland företagen som handlar direkt med Storbritannien räknar drygt en tredjedel med en negativ påverkan på företaget.

En försvårad momshantering förväntas av nära hälften av företagen (44 procent) vara ett av problemen som brexit medför. Tullar på handel med Storbritannien förväntas också få en stor negativa effekt (43 procent av företagen förväntar sig det). Även ökade svårigheter kring vilka regler som gäller för att sälja eller köpa en vara eller tjänst i Storbritannien befaras av många företag. En fjärdedel av företagen tror dessutom att de kommer att påverkas negativt genom mindre efterfrågan generellt från den brittiska marknaden.

Generellt sett har den svaga kronan negativ påverkan på en större andel av Sveriges småföretag eftersom import är vanligare bland småföretagen än export. Mindre företag har ofta begränsade möjligheter att valutasäkra mot oförutsedda valutakursrörelser. På frågan hur den svaga svenska kronan har påverkat företagen svara därför 28 procent av företagen att den relativt svaga kronan påverkar företaget negativt. 7 procent svarar att det är positivt för företaget. Drygt hälften svarar att de inte påverkas av den relativt svaga kronan.

De länder som flesta företagare tycker det är extra viktigt att få bättre handelsvillkor med är USA och Norge, därefter kommer Kina och Indien. Det ger en god bild av vilka marknader – utanför EU - som svenska småföretag prioriterar i steget ut på den internationella marknaden.

Internationell handel är av avgörande betydelse för tillväxten i mindre och växande företag. Fokus för det offentliga handelsfrämjandet bör därför ligga på de mindre företagen och deras möjligheter att delta i internationell handel. Företagarna anser att det offentliga främjandet kan stärkas genom att:

- Exportstrategins insatser riktas mer tydligt till små och medelstora företag. Det offentliga främjandets verktyg måste också vara anpassade till de mindre företagens förutsättningar. Ett exempel

på en framgångsrik samarbetsform, som också används och uppskattats av små och medelstora företag, är Tillväxtverkets affärsutvecklingscheckar för internationalisering.

- Överväg branschspecifika fokusområden i främjandeinsatserna i högre grad än marknadsspecifika. Då kan svenska kompetensområden och konkurrensstyrkor lyftas internationellt.
- Värna en långsiktig finansiering av handelsfrämjande. Öronmärk medel inom ramen för exportstrategin till samarbeten med näringslivsorganisationer och andra aktörer t.ex. inom innovationsstödssystemet för att komplettera de statliga insatserna. Det offentliga främjandet ska komplettera, inte konkurrera med privata aktörer.
- Ställ krav på de statliga aktörerna inom handelsfrämjande att samarbeta med näringslivsaktörer, t.ex. i regleringsbrev till berörda myndigheter. Det behövs en tydlig politisk styrning i syfte att få offentliga aktörer att samarbeta sinsemellan och med privata aktörer.

Värdefulla insatser har de senaste åren gjorts av Riksrevisionen och Tillväxtanalys för att mäta effektiviteten i det svenska exportfrämjandet. Det är viktigt att detta arbete fortsätter så att effektiviteten i främjandet förbättras samtidigt liksom Sveriges internationella konkurrenskraft.

Den internationella konkurrenskraften beror till stor del på tillgången till marknader, kostnadsläget och möjligheterna att rekrytera kompetens. Sverige har en liten hemmamarknad och relativt höga arbetskraftskostnader. Konkurrenskraften börjar alltid hemmavid, och allt mer i frågor som rör kompetens och kunskap. Idag skapas fyra av fem jobb i små företag och det är ett viktigt samhällsmål att dessa företag kan fortsätta att växa och anställa.

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instagram,
Linkedin och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se